

Anvisning för utdelning av vårdartiklar

Avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör

[Uppgifter om den som skrivit rapporten]

Utarbetad: 13.3.2022

Heli Sjöblom, vårdarbetsdirektör

Diabetesexperter: Johanna Ilvonen, Leena Forslund, Maria Andersson

Sårvårdsexperter: Tuula Korhonen, Hilla-Maria Tennberg, Päivi Karhu-Arola, Johanna Mutka

Nämnden för ordnande av tjänster 29.3.2023

Innehållsförteckning

Inledning	3
1 Avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör i vården av långvariga sjukdomar	4
1.1 Uträtta ärenden för någon annans räkning	5
1.2 Remiss	5
1.3 Klientregister.....	6
1.4 Beställning av vårdartiklar och -tillbehör	6
1.5 Produkter som omfattas av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör.....	7
1.6 Produkter som inte omfattas av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör	7
2 Rekommendationer för god medicinsk praxis för långvariga sjukdomar.....	8
3 Vårdartiklar för diabetiker	8
3.1 Blodsockermätare.....	8
3.2 Testremsor för blodsockermätning	9
3.3 Testremsor för mätning av ketoner i blodet och urinen	9
3.4 Lansetter	10
3.5 Insulinsprutor och nålar till insulinpennor.....	10
3.6 Insulinpennor	10
3.7 Glukossensorering.....	10
4 Sårvårdsartiklar	11
5 Inkontinensprodukter.....	11
5.1 Inkontinensskydd	11
5.2 Inkobyxor.....	12
6 Andra vårdartiklar och -tillbehör som delas ut enligt remiss eller vårdplan från specialsjukvården.....	12

Inledning

Östra Nylands välfärdsområde producerar och ordnar tjänster inom social- och hälsovården samt räddningsväsendet i sju kommuner (Askola, Lapträsk, Lovisa, Mörskom, Borgå, Pukkila och Sibbo). Befolkningsunderlaget i området är cirka 100 000. Enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) är välfärdsområdets uppgift att ordna sjukvårdstjänster för dem som bor i området. Till sjukvårdstjänsterna hör bland annat att undersöka sjukdomar, ställa medicinska diagnoser, ge vård och behandling samt tillhandahålla nödvändiga förbrukningsartiklar enligt vårdplanen för behandling av långvarig sjukdom. De förbrukningsartiklar enligt vårdplanen som behövs för behandling av långvarig sjukdom i hemsjukvården ingår i vården (1326/2010, 25 §). Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, 5 §) fastställer att vårdmaterial och förbrukningsartiklar för behandling av långvarig sjukdom är avgiftsfria för användarna.

Personer som har en medicinskt konstaterad långvarig sjukdom, vilken varat i minst tre månader, och som bor hemma eller i en enhet för serviceboende som motsvarar hemvård omfattas av utdelningen av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör. Klienten får avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör från den vårdartikelenhet där hen har en vårdrelation för hälso- och sjukvården. Utdelningen av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör är en del av hälsovårdscentralernas tjänster och vårdartiklar för långvarig sjukdom delas ut till klienter huvudsakligen via hälsovårdscentralernas vårdartikeluthämtning. Vårdartiklar för personer som bor i enheter för serviceboende delas ut av serviceboendet.

Målet med utdelningen av vårdartiklar är i första hand att främja klientens förutsättningar för egenvård och klientens förbindelse till vården samt att förbättra hens funktions- och arbetsförmåga. Med vårdartiklar och -tillbehör som är ändamålsenliga för vården kan man förbättra klienternas möjligheter att klara sig hemma och förhindra att de måste flyttas till de tyngre tjänsterna. Riktiga och effektiva vårdartiklar och -tillbehör minskar risken för komplikationer, läkarbesök och behovet av hemvård.

Yrkespersonen inom hälsovården som ansvarar för vården fastställer behovet av vårdartiklar och skriver en remiss för vårdartiklar. Av remissen ska framgå bland annat läkarens diagnos på långvarig sjukdom som vårdartiklarna behövs för. Utdelningen av vårdartiklar omfattar bland annat vårdartiklar för diabetes, vårdprodukter för kroniska sår, engångskatetrar, syrgasbehandlingsartiklar, artiklar för sondmatning och trakeostomiartiklar. Remisser för avgiftsfria vårdartiklar kommer till vårdartikeluthämtningen både inifrån områdets primärvård och från välfärdsområdets externa aktörer, såsom specialistsjukvården, företagshälsovårdsproducenter och andra privata tjänsteproducenter. Vårdartikeluthämtningen är inte skyldig att dela ut sådana artiklar till klienten vars behov har konstaterats på annat håll än inom den offentliga hälso- och sjukvården. Därför kontrolleras en remiss eller vårdplan som skrivits av en privat tjänsteproducent alltid av en läkare på hälsovårdscentralen före verkställandet.

Välfärdsområdet kan inte fastställa något absolut högsta tillåtna antal för utdelningen av vårdartiklar och -tillbehör, utan utdelningen av vårdartiklar och -tillbehör grundar sig alltid på ett individuellt behov som beskrivits i vårdplanen för klienten, vilken fyllts i av den offentliga hälso- och sjukvården. Denna anvisning ger riktlinjer för utdelningen av vårdartiklar på en allmän nivå i Östra Nylands välfärdsområde och stöder utdelningen av vårdartiklar med kostnadshantering bland annat vad gäller processer och beställningsmängder.

1 Avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör i vården av långvariga sjukdomar

Att ge avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör är en del av vårdbeslutet, som grundar sig på klientens individuella behov och har antecknats i vårdplanen för klienten. Utgångspunkten för utdelningen av avgiftsfria vårdartiklar är en medicinskt konstaterad långvarig sjukdom, som har varat i minst tre månader. Beslutet om vårdartiklar fattas av en läkare eller annan yrkesperson inom hälsovården som svarar för klientens vård och skriver en remiss som berättigar till avgiftsfria vårdartiklar.

Utdelningen av vårdartiklar är en del av klientens övergripande vård och innefattar alltid också medicinsk handledning och individuell rådgivning. I samband med utdelningen bedömer den yrkesperson inom hälsovården som ansvarar för utdelningen av vårdartiklar artiklarnas och tillbehörens ändamålsenlighet och mängden som ska delas ut samt ger handledning i användningen av artiklarna och tillbehören samt hur man förnyar beställningen. Vid behov ges också anhöriga, närstående och närståendevårdare handledning i användningen av vårdartiklarna och -tillbehören. Det är ytterst viktigt att betydelsen av vårdartiklarna och -tillbehören förstås när det gäller vården av den specifika långvariga sjukdomen. Klienten bär ansvaret för ändamålsenlig användning av artiklarna och tillbehören. Den avgiftsfria utdelningen av vårdartiklar gäller inte hjälpmedel.

En sjukdom som varar mindre än tre månader omfattas i allmänhet inte av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör, utan klienten skaffar och betalar för artiklarna själv. Undantag kan göras endast av motiverade skäl (till exempel bekämpning av infektioner i enlighet med 3 § i lagen om smittsamma sjukdomar). I situationer där behovet säkert är bestående, samt i fråga om diabetes-, dialys-, stomiartiklar och urineringsartiklar och -tillbehör, kan artiklarna ges genast efter diagnosen, enligt bedömning av en yrkesperson inom hälsovården.

Anvisningen om utdelning av vårdartiklar begränsar inte mängden artiklar som grundar sig på individuella behov, vilket i detta sammanhang innebär ett behov enligt en individuell vårdplan. Vårdartiklarna delas ut avgiftsfritt och ingen självrisk, leveransavgift eller andra avgifter tas ut för dem. Klienten får inte produkter eller mängder enligt eget önskemål, utan valet av vårdartiklar styrs av individuellt behov och en bedömning av en yrkesperson inom hälsovården samt lagstiftningen som gäller konkurrensutsättning av vårdartiklar och -tillbehör. Om klienten vill ha en artikel eller ett tillbehör som inte ingår i utvalet av vårdartiklar, måste hen själv både skaffa och bekosta dem. Vårdartiklar och -tillbehör som delas ut genom vårdartikeluthämtningen uppfyller gällande upphandlingsbeslut (HNS). Endast av tvingande motiverade skäl (t.ex. klientens allergi) kan man använda andra än de vårdartiklar som uppfyller gällande upphandlingsbeslut eller generiska läkemedel från produktlistan. Anvisningens avvikelser behandlas alltid specifikt för klienten.

De personer som har sin hemkommun i Östra Nylands välfärdsområde eller som har en betalningsförbindelse från hemkommunen till vårdartikeluthämtningen, har rätt till utdelning av avgiftsfria vårdartiklar. Rätt till utdelning har även de personer som skriftligt har valt en hälsovårdscentral inom Östra Nylands välfärdsområde som producent av hälsovårdstjänster. För de klienter som flyttar sina hälsovårdstjänster till ett annat välfärdsområde, flyttas vårdartikeluthämtningen och vårdansvaret också samtidigt.

Förutsättningen för att bevilja avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör för användning i självständig sjukvård är en skriftlig vårdplan och remiss som skrivits av en läkare inom den offentliga hälsovården eller annan yrkesperson inom hälsovården. Om vårdplanen har gjorts någon annanstans än inom den offentliga hälsovården, måste en läkare på en hälsovårdscentral eller en yrkesperson inom hälsovården i välfärdsområdet kontrollera planen samt remissen före utdelningen av vårdartiklar.

Östra Nylands välfärdsområde är inte skyldigt att dela ut sådana vårdartiklar vars behov har konstaterats på annat håll än inom den offentliga hälso- och sjukvården. Den offentliga hälso- och sjukvården är inte heller skyldig att ersätta sådana vårdartiklar som klienten själv eller försäkringsbolaget har beställt direkt via varuleverantören.

1.1 Uträtta ärenden för någon annans räkning vid vårdartikeluthämtningen

Om en anhörig eller närstående hämtar ut vårdartiklar eller -tillbehör för klientens räkning krävs det en fullmakt. I första hand returnerar parten själv blanketten för uträttande av ärenden för någon annans räkning till sin egen hälsovårdscentral. Om hen inte kan returnera blanketten själv, kan hen fylla i blanketten färdigt hemma och en anhörig eller närstående kan föra den till hälsovårdscentralen. Blanketten fungerar som en fullmakt och informationen om uträttande av ärenden för någon annans räkning antecknas i patientdatasystemet. Tillståndet att uträtta ärenden för någon annans räkning är tidsbundet och kan begränsas enligt tjänst.

1.2 Remiss

För avgiftsfria vårdartiklar eller -tillbehör behövs alltid en remiss. Beslutet om vårdartiklar eller -tillbehör fattas av en läkare på en hälsovårdscentral eller annan yrkesperson inom hälsovården i välfärdsområdet genom att anteckna beslutet i klientens vårdplan och skriva en remiss. En yrkesperson inom hälsovården reder ut behovet av vårdartiklar eller -tillbehör enligt remissen och antecknar beslutet i vårdplanen. Om klienten har en klientrelation inom hemvården bokförd i patientdatasystemet, hänvisar yrkespersonen inom hälsovården som svarar för utdelningen av vårdartiklar eller -tillbehör remissen vidare till hemvårdens service.

Av remissen för avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör bör framgå:

- medicinsk orsak (diagnos), på grundval av vilken vårdartiklar delas ut
- vårdplan
- vårdplats, framför allt om vårdplatsen är någon annan än den egna hälsovårdscentralen
- uppskattad längd på behovet av vårdartiklar (bestående eller tillfälligt)
- mängden produkter, t.ex. mängd/dygn, vecka eller månad
- undantagsmotivering, om produkterna är utanför upphandlingsbeslutet
- hälsovårdspersonalens underskrift, kontaktuppgifter

Om klientens vård ändras vid ett senare tillfälle, vilket påverkar kvaliteten på eller mängden vårdartiklar, behövs en ny remiss. Bristfälligt ifyllda remisser försenar ibruktagandet av vårdartiklarna.

1.3 Klientregister

Den yrkesperson inom hälsovården som svarar för utdelningen av vårdartiklar har i uppgift att följa upp och bokföra förbrukningen av klientspecifika vårdartiklar. Alla utdelade vårdartiklar, -tillbehör och mängder måste bokföras i patientdatasystemet som välfärdsområdet använder. Informationen bokförs i välfärdsområdet oberoende om informationen om behovet har kommit från en privat tjänsteleverantör eller specialistsjukvården.

1.4 Beställning av vårdartiklar och -tillbehör

Klienten får avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör från den vårdartikelenhet där hen har en vårdrelation för hälso- och sjukvården. Hälsovårdcentralens vårdartikeluthämtning tar emot den ifyllda remissen av klienter som skrivs ut från specialistsjukvården eller välfärdsområdets utomstående vård- och rehabiliteringsenheter.

Klienter inom öppenvård hämtar ut vårdartiklar och -tillbehör från sin egen hälsovårdscentral. Förnyade beställningar kan också hämtas ut på kvartersapotek i området, enligt överenskomelse. Då är man inte bunden av hälsovårdscentralens öppettider. Hemvården delar ut avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör för vården av långvariga sjukdomar till hemvårdens klienter. Vårdartiklar för klienter som bor i hemlika miljöer (till exempel servicehus och effektiviserat serviceboende) delas ut av enheten enligt vårdplanen och remissen, i enlighet med villkoren i denna anvisning. Avgiftsfria vårdartiklar som beställs till serviceboendets enheter är alltid klientspecifika och gäller inte enhetens övriga allmänna behov. En del av artiklarna (till exempel inkontinensprodukter, katetrar) går att få hemlevererade avgiftsfritt fyra gånger om året. Extra leveranser är avgiftsbelagda.

Mängden produkter som levereras på en gång kan motsvara högst tre månaders behov. Användningen av vårdartiklar följs individuellt och vid behov hänvisas klienten till läkare eller yrkesperson inom hälsovården.

Vanliga lagervaror (t.ex. testremsor för blodsockermätning) finns att få direkt från hälsovårdcentralernas vårdartikeluthämtningar utan förhandsbeställning. Specialprodukter beställs alltid specifikt för klienten. Leveranstiden för produkter som ska beställas är några dagar, men för specialprodukter flera veckor. För att artiklarna och tillbehören ska kunna användas enligt behov måste klienten förnya beställningen 3–4 veckor innan artiklarna tar slut. Yrkespersonen inom hälsovården som svarar för utdelningen av vårdartiklar hjälper till att förnya beställningen.

Kontakter och beställningar till vårdartikeluthämtningen görs enligt uppgifterna i remissen. Inom Östra Nylands välfärdsområde används en elektronisk beställningsblankett, som styrs till den egna hälsovårdscentralen. Beställningen kan också göras per e-post, telefon eller genom att besöka hälsovårdscentralens vårdartikeluthämtning. Kontaktuppgifter och öppettider för vårdartikeluthämtningarna samt upphämtningstiden för vårdartiklar och -tillbehör finns på välfärdsområdets webbplats.

1.5 Produkter som omfattas av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör

Produkter för långvariga sjukdomar som varar längre än 3 månader som omfattas av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör:

- vårdartiklar för diabetiker: testremsor för blodsockermätning, testremsor för urinprov, insulinsprutor, -pennor och nålar samt lansetter för blodprovstagning.
- vårdartiklar för stomipatienter: individuella påsar, behovslena tillbehör
- vårdartiklar för bukhinnodialyspatienter: sterila kompresser, katetrar, tömbara påsar, skyddskorkar, tejper
- vårdartiklar för ben- och liggsår: förbandsmaterial och lösningar
- artiklar för sondmatning
- vårdartiklar för försvagad urin- och avföringsretentionsförmåga på grund av sjukdom, för svåra eller medelsvåra symptom: blöjor, påsar, urinuppsamlingspåsar, katetrar
- vårdartiklar för lungfunktionsnedsättning eller trakeostomi: munskydd, syrgasgrimpa, -slangar, tilläggsdelar och filter för sprejflaskor och suganordning som används för inhaleda läkemedel.
- katetrar, kanyler

I slutet av anvisningen beskrivs närmare mängden tillbehör och artiklar som delas ut för de allra vanligaste långvariga sjukdomarna.

1.6 Produkter som inte omfattas av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör

Följande produkter omfattas inte av utdelningen av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör:

- mediciner och jämförbara preparat (salvor, bedövningsgel, koksalt, lavemang, honung som används i sårvård, sårvårdslösningar)
- produkter för normal hygienvård såsom schampo, tandkräm osv.
- handsprit, tvättlappar, huddesinfektionsmedel, tvättkrämer
- tvättvantar och -lappar, haklappar, näsdukar, vadd, skyddshandskar, skyddsförkläden
- njurskålar, bäcken av plast eller urinuppsamlingsflaskor, kateteriseringsset
- sängskydd (s.k. kronikerblöja), skyddsplast för madrass, draglakan, glidlakan, sterila kompresser
- medicinska strumpor/stödstrumpor
- droppskydd och skydd för lindrig inkontinens
- batterier för apparater (med undantag för insulinpumpbatterier och Duodopa-pump batterier)
- uppsamlingsbehållare för nålar eller farligt avfall

Man kan göra undantag för produkter som inte omfattas av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör endast om det i vårdplanen konstateras att vissa artiklar är nödvändiga för att vården ska lyckas. Undantag kan också göras om klientens hemkommun är utanför Östra Nylands välfärdsområde och det egna välfärdsområdet beviljar en betalningsförbindelse för ifrågasvarande produkter.

2 Rekommendationer för god medicinsk praxis för långvariga sjukdomar

Som grund för anvisningen för utdelning av avgiftsfria vårdartiklar och -tillbehör har man vad gäller bland annat mängder använt gällande rekommendationer för god medicinsk praxis.

Typ 2-diabetes Rekommendation för god medicinsk praxis. Arbetsgrupp utnämnd av Finska Läkarföreningen Duodecim, Förening för Invärtes Medicin i Finland och Diabetesförbundets medicinska råd. Helsingfors: Finska Läkarföreningen Duodecim, 2020. Tillgänglig på internet: <https://www.kaypahoito.fi/sv/>

Insulinbristdiabetes. Rekommendation för god medicinsk praxis. Arbetsgrupp utnämnd av Finska Läkarföreningen Duodecim, Förening för Invärtes Medicin i Finland och Diabetesförbundets medicinska råd. Helsingfors: Finska Läkarföreningen Duodecim, 2022. Tillgänglig på internet: <https://www.kaypahoito.fi/sv/>

Fotproblem hos diabetiker. Rekommendation för god medicinsk praxis. Arbetsgrupp utsedd av Finska Läkarföreningen Duodecim och Diabetes delegationen för god medicinsk praxis. Helsingfors: Finska Läkarföreningen Duodecim, 2021. Tillgänglig på internet: <https://www.kaypahoito.fi/sv/>

Kroniskt sår i nedre extremitet. Rekommendation för god medicinsk praxis. Arbetsgrupp utnämnd av Finska Läkarföreningen Duodecim och Finlands Dermatologförening. Helsingfors: Finska Läkarföreningen Duodecim, 2021. Tillgänglig på internet: <https://www.kaypahoito.fi/sv/>

3 Vårdartiklar för diabetiker

Vårdartiklar för diabetiker ges åt klienter som har diagnostiserad diabetes, vilkas blodsockervärden enligt läkarens ordination måste övervakas, t.ex. under kortisonbehandling. Prediabetiker, dvs. personer med förhöjt blodsockervärde, men som ännu inte har diagnostiserad diabetes, får vid behov hjälp med att på egen hand skaffa mättningsprodukter. När det gäller förebyggande av diabetes är ändringar i levnadsvanor, såsom goda kostvanor, mera motion och viktkontroll ytterst viktigt.

3.1 Blodsockermätare

Klienten beviljas en basmätare. Om klienten använder flera olika mätare ges testremсор för en mätare. Blodsockermätare ges och byts ut vid behov, extra mätare beviljas inte.

Behovet av mätare för barn bedöms i specialistsjukvården och mätaren/mätarna delas ut enligt remissen.

För långvarig användning beviljas mätaren under ett besök på diabetesmottagningen eller också kan mätaren delas ut direkt av vårdartikeluthämtningen enligt överenskommelse med diabetesskötaren.

Övervakningen av blodsockernivån hos diabetiker som sköter sin diabetes med god kosthållning sker främst under mottagningsbesök. En mätaren delas endast ut om uppföljningen

hemma har någon speciell betydelse med tanke på vården (till exempel under utredning om dålig vårdbalans eller om läkarvård övervägs). Undersökningar har inte uppvisat någon betydande fördel med daglig självuppföljning, om diabetikerns HbA1c-värde är i linje med målet och hen inte använder läkemedel som kan ge hypoglykemi. Självmätning av blodglukos som strukturerats enligt undersökningsresultaten kan dock förbättra vårdbalansen även vid typ 2-diabetes. Behovet av självmätning påverkas främst av vårdformen, glukosbalansen, hypoglykemisk känslighet, dygnsrytm och diabetikerns egen beredskap. Behovet av mätning, tidpunkten och målen måste alltid bedömas och fastställas individuellt med diabetesvårdpersonalen och klienten samt antecknas i vårdplanen.

3.2 Testremсор för blodsockermätning

Mängden testremсор som delas ut för självmätning av glukosnivåerna hos diabetikern beskrivs i tabellen nedan. Det individuella behovet av mätning måste bedömas med diabetesskötaren och läkaren samt antecknas i vårdplanen.

Testremсор delas ut för högst tre månaders behov åt gången.

	Behov av testremсор/vecka	Behovets längd
Insulinbristdiabetes och flerinjektionsbehandling	56	Varaktig
Diabetes och endast basinsulin eller annan behandlingsform som kan ge hypoglykemi	21	Varaktig
Diabetes och behandlingsform som inte kan ge hypoglykemi	2–14 enligt glukosbalansen	Varaktig
Varierande dygnsrytm och livssituationer	Individuellt behov	Individuell varaktighet
Graviditetsdiabetes (förhöjt blodsockervärde konstaterat under graviditet)*	18 (mätningar 3 x/vecka)	1–2 mån.
Graviditetsdiabetes, blodsockervärdena på önskad nivå*	6 (mätningar 1 x/vecka)	Under graviditeten
Graviditetsdiabetes, de önskade värdena överskrids upprepade gånger, insulinbehandling påbörjas*	56	Under graviditeten

*Testremсор och mätaren delas ut från rådgivningstjänster.

3.3 Testremсор för mätning av ketoner i blodet och urinen

Testremсор för mätning av ketoner ges åt insulinbristdiabetiker enligt tabellen nedan. Vid uthämtningen måste man beakta remsornas datum och vid behov ge ut ett mindre antal åt gången. Testremсор för mätning av ketoner för barn som lider av svår epilepsi delas ut enligt remiss från specialistsjukvården.

Testremsor för mätning av ketoner i blodet	18 st./12 mån.
Testremsor för mätning av ketoner i urinen	50 st./12 mån.

3.4 Lansetter

Lansetter delas ut enligt vårdplanen, och tillverkarens anvisningar följs när det gäller användningen av dem. Lansetter är i huvudsak för engångsbruk.

3.5 Insulinsprutor och nålar till insulinpennor

Insulinsprutor och nålar till insulinpennor delas ut enligt vårdplanen, och tillverkarens anvisningar följs när det gäller användningen av dem. Injektionstillbehör är för engångsbruk.

3.6 Insulinpennor

Insulinpennor delas alltid ut enligt tabellen nedan.

Multifunktionell insulinpenna	1 st. för varje injicerbar insulinsort per år	
Insulinpenna som gått sönder vid normal användning.	Ersätts med en ny (garantitiden beaktas)	Defekt/söndrig penna ska skickas till vårdartikeluthämtningen
Insulinpenna som tappats bort eller gått sönder på grund av vårdslöshet	Klienten skaffar en ny penna av tillverkaren på egen bekostnad	Anvisning om tillverkarens kontaktuppgifter från vårdartikeluthämtningen
Extra insulinpennor	Delas inte ut. För till exempel resor kan man dela ut engångssprutor med fast nål som reserv	Ett undantag är synskadade

3.7 Glukossensorering

För barn och unga med diabetes som använder en insulinpump med sensor beviljas de nödvändiga sensorerna enligt läkarremiss.

Behovet av en blodsockermätare med sensor bedöms på vårdenheten (diabetesläkare i specialsjukvården eller på hälsovårdscentralen). För tillfälligt bruk (till exempel provanvändning) kan man få en blodsockermätare med sensor enligt en diabetesskötares bedömning. Användningen av sensor förutsätter alltid att klienten förbinder sig till överenskomna sensoreringsmängder. Om man inte använder sensorn aktivt eller enligt överenskommelse eller om det inte konstateras vara någon nytta med den, avslutar man användningen och fortsätter uppföljningen med en vanlig blodsockermätare.

Man beviljar i huvudsak inte glukossensorer för övervakningen av blodsockernivån hos personer med typ 2-diabetes. Om diabetikern får insulinbrist, bör behovet antecknas i remissen grundat på en insulinbristdiagnos och detta behandlas alltid specifikt för klienten.

4 Sårvårdsprodukter

Sårvårdsprodukter är avgiftsfria för klienten när ett sår har diagnostiserats som kroniskt eller hälsovårdspersonal har bedömt att sårvården kommer att räcka över 3 månader. För att sårvården ska vara effektiv är det ytterst viktigt att valet av produkter i sårvården är korrekt från början. Till avgiftsfria sårvårdsartiklar hör fabriksrena bomullspinnar, förbandsrullar och tejper, utöver de egentliga sårvårdsprodukterna. Vårdprodukter för akuta eller kortvariga (under 3 mån.) sår omfattas inte av utdelningen av avgiftsfria vårdartiklar.

Utöver lokal behandling av sår måste man vid sårvård beakta stödbehandlingar, till exempel behandling av svullnad, avlastningsbehandling och tryckavlastning beroende på sårtyp. Man ska rengöra såret mekaniskt tills sårbotten rengörs på död vävnad (med undantag för iskemiska sår, för vilka det krävs en utredning om blodcirkulationen). Vid sköljning av såret bör man i första hand använda drickbart kroppsvarmt vatten, medan man för kavitetssår eller nya operationssår (under 24 h) använder koksaltlösning för sköljning.

För att klienter inom öppenvård ska få avgiftsfria vårdprodukter krävs alltid en vårdrelation med hälsovårdscentralen, dvs. regelbunden sårvård och -kontroll. Enheterna inom tjänsterna för äldre samt hälsovårdscentralsjukhusets avdelningar konsulterar sårvårdsexperten inom välfärdsområdet enligt överenskomna praxis, om man inte får behandlingsrespons inom en månad efter att behandlingen påbörjats. Köptjänstenheterna konsulterar enligt överenskommelse alltid sårvårdsexperten innan de beställer sårvårdsprodukter för varje klient och beställningen av produkter sker via vårdartikeluthämningen.

5 Inkontinensprodukter

5.1 Inkontinensskydd

Urininkontinens delas in i tre olika svårighetsgrader enligt tabellen nedan. Innan man skriver en långvarig remiss för produkterna måste man alltid reda ut om inkontinensen kan skötas eller om graden av den kan förmildras med till exempel fysioterapi eller medicinering. Rätten till avgiftsfria vårdartiklar kan ändras eller upphävas.

Grad 1: lindrig	Sällan urinläckage eller vid ansträngning.	Klienten skaffar produkterna själv.
Grad 2: medelsvår	Urinläckage förekommer flera gånger om dagen och mängden är ungefär 1,5 dl per gång.	
Grad 3: svår	Fortgående urinläckage oberoende av ställning, ingen retentionsförmåga.	

Diagnosen och svårighetsgraden fastställs på basis av förhandsuppgifter och kliniska undersökningar. Skydd beviljas för daglig och fortgående vätning som beror på diagnostiserad sjukdom (för personer med medelsvår eller svår urininkontinens), då inkontinensen har varat i minst tre månader.

Inkontinensskydd beviljas vid vård av följande långvariga sjukdomar:

- utvecklingsstörning (i remissen ska mekanismen för vätning förklaras tydligt)
- tillstånd som leder till störning i ryggmärgens funktion
- dysfunktion i urinblåsan som orsakats av medicinsk behandling
- primär neurologisk sjukdom som påverkar urinblåsan (till exempel Parkinson eller MS)
- långt gående diagnostiserad minnessjukdom
- diagnostiserad avföringsinkontinens
- vård i livets slutskede för patienter som bor hemma

Högst två olika skyddsmodeller av inkontinensskydd beviljas enligt individuellt behov, 1–5 st./dygn

- dagskydd 2–3 st./dygn
- nattskydd 1–2 st./dygn

Vid behov kan man bevilja nätbyxor 1–2 st./mån.

För barn över 3 år med utvecklingsförsening, utvecklingsstörning eller annan allvarlig sjukdom beviljas skydd med remiss från en specialläkare enligt en individuell vårdplan. Normal sängvätning berättigar inte till avgiftsfria produkter.

5.2 Inkobyxor

Inkobyxor beviljas enligt diagnosen i remissen för att stöda patienten att självständigt klara av toalettbestyr. Inkobyxor kan beviljas 1–3 st./dygn enligt en individuell bedömning.

I valet av alla inkontinensskydd måste man alltid beakta det verkliga behovet och välja ändamålsenliga produkter bland dag- och/eller nattmodeller. Om produkten har valts enligt behov, överskrider behovet inte vanligtvis tre skydd per dygn.

6 Andra vårdartiklar och -tillbehör som delas ut enligt remiss eller vårdplan från specialistsjukvården

Följande vårdartiklar och -tillbehör för långvariga sjukdomar delas ut enligt remiss och/eller vårdplan (inkl. diagnos) från specialistsjukvården:

- tillbehör för insulinpumpar, såsom till exempel kanyler, skyddsfordral, applikatorer, batterier
- avföringsinkontinensprodukter, såsom till exempel analtamponger
- tarmsköljningsutrustning och -produkter, såsom till exempel rektalkatetrar (20 st./år)
- vårdartiklar för stomi, såsom till exempel tarm- och urinstomipåsar, korkar och skyddsplattor

- stomiartiklar, såsom till exempel hudskyddspray, ring vid byte av skyddsplatta, förslutare (1 st./vecka), stomibälte (3–4 st./år), sköljpåsar (2 st./år)
- artiklar för sondmatning och gastrostomitillbehör, såsom till exempel näringsöverföringsslangar och -behållare, sprutor och näs-magslang (nasogastrisk) med sex veckors mellanrum och PEG-slangar med 8 och 10 månaders mellanrum. När det gäller en matningsknapp med Introducer- teknik byts PEG- slangen ut ungefär var tredje månad.
- trakeostomiartiklar, såsom till exempel larytuber, innerkanyler, plåster, fonationsventiler
- urologiska vårdartiklar (urinkatetrar, urinuppsamlingspåsar och -fästansordning, yttre urinuppsamlare). Benpåsen och fästsnörena för urinuppsamling är inte engångsartiklar utan kan tvättas.
- artiklar för skötsel av central venkateter (bl.a. sterila kompresser, hudskyddsplattor för kanylen och rengöring, sterila sårhinnor för fästning av kanylen enligt behov)
- andra katetrar, såsom sugkatetrar, sugpåsar och -slangar, ileostomikateter samt rektal- katetrar (1 st./användningsgång)
- syrgasflaska och vid behov syrgaskoncentrator. Obs! Om klienten behöver syre utanför hemmet, kan hen själv hyra en syrgasflaska. För detta behövs ett läkarintyg. Medicinskt syre köper klienten själv och har rätt att ansöka om ersättning från FPA (SV178).
- nålar och sprutor som behövs för läkemedelsdosering med en smärt pump (batterier på egen bekostnad)
- testremсор och lansetter för antikoagulantibehandling (endast för under 18-åringar)
- dräneringsset för pleuravätska
- CPAP-tillbehör

Klienter, för vilka beslut om vård i livets slutskede fattats, får vårdartiklar enligt utdelningsanvisningen som anses underlätta vården och främja smärtfri behandling när vården i livets slutskede sker hemma hos klienten. Produkter som inte omfattas av den avgiftsfria utdelningen av vårdartiklar beskrivs i punkt 1.6.